

4. april 2014

FVD's bemærkninger til Deloittes evalueringsrapport om vandsektorloven

Sammenfatning

FVD har læst Deloittes evalueringsrapport om vandsektorloven. Dette notat kommenterer kort de hovedoverskrifter, hvor de forbrugerejede vandværker omtales.

Tung og bureaukratisk

Deloittes rapport konkluderer helt overordnet, at den statslige regulering er administrativt tung og usmidig, og at prisloftsreguleringen spænder ben for vandværkernes handlefrihed i forhold til effektiviseringsincitamenter, innovationskraft og samarbejdsmuligheder og at effektiviseringerne i sektoren som sådan ikke har opnået de ønskede mål: Billigere vand til forbrugerne.

FVD er enig. Denne regulering er, hvad de 131 forbrugerejede vandværker, der er omfattet af loven, mærker i dagligdagen.

Adskillelse af drift og kontrol

En af Deloittes konklusioner er desuden, at et af lovens tilsigtede mål er opfyldt, idet der er sket en hensigtsmæssig adskillelse af drifts- og myndighedsansvar i de kommunale vandværker.

FVD er enig. Og her kunne det egentlig have stoppet. Ved at udskille de kommunale forsyninger i selvstændige aktieselskaber med direktør og bestyrelse er incitamentet til effektiv drift tilvejebragt.

Kommunalt fokus

FVD noterer også, at evalueringsrapporten i meget høj grad fokuserer på den kommunale del af vandsektoren og kun i mindre grad på de forbrugerejede vandværker. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at kun seks forbrugerejede vandværker har medvirket i de i alt 21 fokuseringsinterviews, der er foretaget for at indsamle empiri til evalueringen.

FVD's egen analyse af de forbrugerejede vandværker og prisregulering

FVD frygtede dette og iværksatte derfor i foråret 2013 en analyse af de forbrugerejede vandværkers forhold ved den uafhængige analysevirksomhed Copenhagen Economics, baseret på Forsyningssekretariatets

egne tal. Analysen konkluderer, at reguleringen af de forbrugerejede vandværker for det første næppe er nødvendig og for det andet fuldstændig uden resultat, fordi besparelspotentialer er små og omkostningerne store.

Analysen påviser tillige, at de forbrugerejede vandværker er 17 % mere effektive og leverer drikkevand, der er 30 % billigere end kommunale vandværker af tilsvarende størrelse, idet priserne reelt er faldet siden 2000 i modsætning til den generelle prisudvikling på drikkevand, der ligger langt over udviklingen i forbrugerpriserne.

FVD mener derfor, at det kan dokumenteres, at de forbrugerejede og forbrugerstyrede vandværker leverer Danmarks billigste kvalitetsdrikkevand. Ligesom der ikke er belæg for en statslig regulering, som kun påfører vandværkerne forøgede udgifter og dermed forbrugerne stigende vandpriser.

FVD finder således, at der er tilvejebragt det fornødne grundlag for, at forligspartierne kan træffe beslutning om at løfte de forbrugerejede vandværker ud af loven.

Deloitte's evalueringsrapport

1. Effektiviseringspotentialer

Deloitte vurderer, at der eksisterer et samlet indre effektiviseringspotentiale for vandselskabernes **drift** på 1.094 mio. kr. fordelt således:

- Spildevand 730 – 930 mio. kr.
- Kommunalt ejede vandværker 270 – 330 mio. kr.
- Forbrugerejede 90 – 110 mio. kr.

Tager vi udgangspunkt i de 90 mio. kr. svarer det til blot 8,2 pct. af vandsektorens samlede effektiviseringspotentiale.

Deloitte vurderer også, at der formentlig vil gå 6 - 7 år før hele effektiviseringspotentialet er realiseret. Og videre skriver Deloitte, at der er indikationer på, at de mest ineffektive vandværker vil være endnu længere tid om at nå målet.

Vandsektorloven giver negativt effektiviseringspotentiale

Det betyder jo ifølge Deloitte, at der i bedste fald **kan effektiviseres for 15 mio. kr.** om året over 6 år. Men da hvert af de 131 omfattede forbrugerejede vandværker anvender 156.000 kr. om året i omkostninger til administration af loven, ifølge Copenhagen Economics, betyder det, at **omkostningerne til effektivisering andrager ca. 20 mio. kr.** om året. Altså et **negativt effektiviseringspotentiale på 5 mio. kr.** om året.

Ifølge Copenhagen Economics analyse blev det samlede effektiviseringspotentiale i 2012 af Forsyningssekretariatet opgjort til 32 mio. kr. for de forbrugerejede vandværker. Analysen konkluderer, at dette kan realiseres, hvis alle de forbrugerejede vandværker præsterer lige så effektivt som det mest effektive vandværk givet deres individuelle omstændigheder. Og analysen understreger, at det langtfra er sikkert, at det er realistisk.

Realiseres hele dette potentiale, svarer det til en omkostningsreduktion på 0,7 kr. pr. m³ for de forbrugerejede vandværker. Tager man højde for, at der er stor usikkerhed forbundet med, om de modelberegnete potentialer kan indfries i praksis, er det langt fra sikkert om dette potentiale kan realiseres. Til sammenligning er de omkostninger, der med stor sikkerhed indfinder sig opgjort til at udgøre 0,8 kr. pr. m³.

Det **koster altså 80 øre at spare 70 øre** pr. kubikmeter vand, som vandværkerne pumper op!

Deloitte overser vigtige pointer

Deloitte's analyse viser, at de forbrugerejede vandværker, der er omfattet af prisloftsreguleringen, har effektiviseret mere og har reduceret priserne mere end de forbrugerejede vandværker, der ikke er omfattet af reguleringen. (side 207). På det grundlag finder Deloitte ikke belæg for at konkludere, at de forbrugerejede vandværker er mere effektive end de kommunalt ejede.

Deloitte konkluderer, at siden vandsektorlovens ikrafttræden er priserne og effektiviteten i de forbrugerejede vandværker gået i den rigtige retning, mens de forbrugerejede vandværker, der ikke er omfattet af loven, ikke har forbedret sig.

FVD mener, at Deloitte overser en vigtig pointe:

- **For det første** har de forbrugerejede vandværker, der er omfattet af loven, været tvunget til at sende deres opsparede driftskapital tilbage til forbrugerne, hvilket har medført, at vandpriserne nogle steder er lavere end, hvad det koster at producere det. Disse vandværker må nu låne til nye investeringer, hvilket er helt absurd. Sådan et krav er de forbrugerejede vandværker, der ikke er omfattet af loven, heldigvis forskånet for.

De forbrugerejede vandværker har en lang tradition for at planlægge investeringer og spare op over en årrække. Opsparinger, som forbrugerne godkender på generalforsamlingerne. FVD mener, det er et godt princip, at man har pengene før man bruger dem. Et princip, som regeringen for øvrigt også hylder.

- **For det andet** overser Deloitte, at vandværkerne kun kan effektivisere til en vis grænse. FVD mener, at den grænse er tæt på at være nået. De forbrugerejede vandværker har stor erfaring med at udligge drifts- og administrationsopgaver til det lokale erhvervsliv.
- **For det tredje** er forbrugerne i sig selv garant for, at vandværkerne effektiviserer, når det er muligt. Forbrugeren køber sin egen vare og er naturligvis ikke interesseret i at købe for dyrt - eller at købe en dårlig vare.

2. Adskillelse af drift og investeringer

Deloitte fremhæver på side 42, at der i perioden 2010-2012 ses en reduktion i driftsomkostningerne hos de forbrugerejede vandværker på 0,70 kr. pr. kubikmeter. Videre fremhæver Deloitte på side 47, at der i samme periode ses øgede investeringer på 0,95 kr. pr. kubikmeter. Altså er der totalt set konstateret en stigning i udgifterne på 0,25 kr. pr. kubikmeter.

I konklusionen på side 207 og 208 koncentrerer Deloitte sig udelukkende om driftsbesparelser og viser figur 11, som nu har fået nyt navn "figur 76". Deloitte fremhæver vandsektorloven, som den væsentligste årsag til denne nedgang.

Deloitte ser bort fra, at de forbrugerejede vandværker, der er omfattet af vandsektorloven, skal dele deres omkostninger op i drift og investering, hvilket de forbrugerejede vandværker på under 200.000 kubikmeter pr. år ikke gør, **hvorfor de ikke er sammenlignelige**.

3. Hvile-i-sig-selv

FVD bemærker, at Deloitte peger på, at hvile-i-sig-selv-princippet i kombination med prisloftreguleringen ikke skaber incitament til effektivisering.

Hvis hvile-i-sig-selv bliver afskaffet mener Deloitte, at incitamentet til at effektivisere vil vokse. Afskaffes hvile-i-sig-selv vil der åbnes mulighed for, at vandværkerne kan tiltrække investorer og tjene penge.

FVD ønsker ikke en situation, hvor frasalg af vandforsyninger til kommercielle selskaber er en mulighed. For FVD at se, vil det ikke medføre lavere priser på drikkevand, da der i driften skal genereres overskud.

FVD mener, at det er fornuftigt og godt princip, at vandværker ikke må tjene penge på at levere vand.

I Vandforsyningslovens § 52 A er hvile-i-sig-selv-princippet beskrevet. FVD fortolker "hvile-i-sig-selv" som **rettidig omhu**. Rettidig omhu i forhold til at drive vandværket effektivt under hensyntagen til drikkevandsikkerhed og forsyningsikkerhed, således at forbrugerne får rent drikkevand til rimelige priser.

Forbrugerne - som er **vandværkets ejere** - har netop dette engagement og indflydelse til at sikre en fornuftig balance mellem på den ene side vandpris og på den anden side opsparing til vedligeholdelse og nye investeringer/teknologi på vandværket.

4. Forbrugereje virker

Overordnet set vurderer Deloitte, at der **ikke** er grundlag for at løfte de forbrugerejede vandværker ud af vandsektorloven.

FVD kan dokumentere, at denne vurdering er forkert.

Hvis de kommunalt ejede vandværker var lige så billige som de forbrugerejede vandværker, ville forbrugerne spare 260 mio. kr. om året, hvis vi sammenligner vandværker af samme størrelse.

Dermed er ejerskabsformen et centralt omdrejningspunkt, der skaber resultater, og som man ikke kan komme uden om. At vand fra forbrugerejede vandværker kan være 30 pct. billigere end vand fra kommunale vandværker af samme størrelse er da et argument, man ikke kan overse. Årsagen til, at det kan ske uden at der bliver gået på kompromis med kvalitet og driftsmetoder skyldes netop, at forbrugerne har mulighed for at holde priserne nede gennem den kontrol, de har gennem ejerskabet af vandværket.

Priserne kan netop holdes nede ved at **udlicitere** hele eller dele af driftsopgaver eller administration til lokale samarbejdspartnere - og ved at optimere driften med nyeste teknologi.

Forskellen i ejerskabsformen og dens historiske betydning for prisudviklingen i den danske vandsektor som helhed, er desværre en overset vinkel i Deloitte's evalueringsrapport.

5. Fusioner

Deloitte peger på, at der kan hentes yderligere effektiviseringer gennem stordriftsfordele ved konsolidering af vandselskaberne. Fusioner i en sådan grad, at det samlede antal vandselskaber reduceres til 25 pct. Om der kan opnås stordriftsfordele ved fusionering af store vandselskaber skal FVD lade være usagt, men blot anføre, at det er i de store vandselskaber, der ses de markant største vandpriser.

FVD er ikke imod fusionering, når det er hensigtsmæssigt, især af hensyn til forsyningssikkerheden for forbrugerne. En evt. fusion bør dog altid gennemføres på et relevant og belyst grundlag, baseret på en demokratisk beslutning på vandværkets generalforsamling, og ikke på en politisk fastsat kubikmetergrænse, som ikke på noget tidspunkt er blevet dokumenteret ud fra en rent faglig betragtning.

FVD mener grundlæggende, at den **decentrale vandforsyningsstruktur** netop er en styrke for dansk drikkevand, idet en evt. forurening kun rammer en begrænset forbrugerskare. Den lokale forankring virker tillige befordrende for interesse og medansvar for forbrugernes egen vandforsyning.

Ole Wiil
Landsformand

Bent Soelberg
Adm. direktør